

מסורת הש"ס

(א) לקמן טז. תמורה ה. (ב) רש"י. (ג) וינתן לו חסד. (ד) וינתן לו חסד. (ה) וינתן לו חסד. (ו) וינתן לו חסד. (ז) וינתן לו חסד. (ח) וינתן לו חסד. (ט) וינתן לו חסד. (י) וינתן לו חסד. (יא) וינתן לו חסד. (יב) וינתן לו חסד. (יג) וינתן לו חסד. (יד) וינתן לו חסד. (טו) וינתן לו חסד. (טז) וינתן לו חסד. (יז) וינתן לו חסד. (יח) וינתן לו חסד. (יט) וינתן לו חסד. (כ) וינתן לו חסד. (כא) וינתן לו חסד. (כב) וינתן לו חסד. (כג) וינתן לו חסד. (כד) וינתן לו חסד. (כה) וינתן לו חסד. (כו) וינתן לו חסד. (כז) וינתן לו חסד. (כח) וינתן לו חסד. (כט) וינתן לו חסד. (ל) וינתן לו חסד.

תורה אור השלם

1. את זה בני ישראל וינתן מן המצוה כל פירוש וכל ז' וכל טעם בפירושה ב' 2. מוכר עד נפקה תשלוח אל מוציא למחנה ישראל וכל יעמא את מוציא אשר אני שכן בתרומה כדבר ה' 3. ועשה אתה מזה כסף ונתנו לאבי ונשרה כי הוציא שם רע על בתולת ישראל וכל תורה לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיה וברם כב יט

גליון הש"ס

י"ב ד"ה א"ב וכו' דאית קשה ד"ה יומת ק"ב וכו' ע"ה חסד ד"ה ואמרי אלתרין:

הגהות הב"ח

(א) גמרא נחמי גמר מניה (ב) ק"ב וכו' אלף אבר רבא תלמי ויב ס"ה י' בק"ו איכא למיפק מה למיפא שם רע שכן לא עשה מעשה אי משה מניח איכא למפקר (ג) תוס' ד"ה א"ב וכו' דעשה שתי שום רבא: הוא דה"ה: (ד) ד"ה היתא וכו' קיימו ולא קיימו מלי איכא למינני:

מוסף רש"י

כל ימיו בעמוד והחזר. דה"ה כל ימיו קרא יתרה לשלמה ואם שנה לא יכל שבתה כל ימיו, שרי טעין אמו להחריה ואי טוקה על שלוחו עמקו המנוע עשה של עמוד והחזר גמיר וכו'. ללא דחסימה. שה"ה כמון אל פרטם מלקות וישל י"ג.

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

טו.

עין משפט
גר מצוה

כב א מ"י פ"ה מ"ה
עננה ה"ל ו פמ
עשן זו טושי"ע א"ע פר
קמו ספק :
ב (מ"י פ"ב מ"ה) עננה
הלכה ד' :

רבינו חננאל

בכח וישלוח מן המחנה כל צדוה נגר הרי עשה אל מחורן למחנה שלחום ולא יטמאו את מחנייהם ויהי לא תעשה ולוקין עליו. וקשיא ליה לר' יוחנן אי הכי אמאי חזי אונס שגריש אמ ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה אם כהן הוא לוקה ואינו מחזיר ישראל מחזיר ואינו לוקה אמאי אינו לוקה לא תעשה שקדמו עשה הוא שגמיר וכו' תהיה לוקה תחת אשור ענה לא יוכל שלחה כל ימיו. וכו' עולא לפרק כי זה לא תעשה שניתק לעשה הוא דה"ה ולו תהיה לאשה דכתב כאונס אינו צריך לפניו דגמר ממוציא שם רע אלא לאחריה הוא דאית שאם יגרש יחזור ויקחנה ולו תהיה לאשה לפרק דה"ה דה"ה תהיה לפרק דה"ה אונס ממוציא שם רע לא גמר דאיכא למיפקר כ"ו. אלא לא הוה צריך למכתב ולו תהיה לוקה. אשור הוא למיפקר מה למציא שם רע שכן לא עשה מעשה תמכר כאונס למה אונס אינו לוקה עשה שם רע לוקה אונס אינו בעמוד משום דכל ימיו בעמוד והחזר קאי ומיפקר (דלאו) (האלן) שבו וכן א"ר יוחנן ואקשינן והא לא דמי לאו שקדמו עשה ללא דחסימה. ומתהנין משום דכתב עשה יתירא גרע ליה. ואקשינן אי הכי לאו שניתק לעשה נמי נימא הכי משום דכתב ביה גבי נותר לא תחזיר מנו עד בקר והדר כתב והנותר מנו עד בקר באש תשופו מיגר גרע. ומפקין האי והנותר מנו עד בקר להקנייה ללאריה הוא דאית. כלומר אם עבר והחזיר וישפנו באר דרין. ואמרין הא ניחא למאן דהני כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה קיים עשה שבה פטור לא קיים חייב (ל' ה"ה) דאיכא למיפקר להקנייה לאו דה"ה דאית אלא למאן דהני ביטול חייב בנות שהאליב הנותר לכלבים הוא דחייב דה"ה לא אפשר למיפקרה אבל (ל' הכא) אם הותר כמות שהוא אע"פ שאל שרפו אינו חייב שאל איכא למיפקר ומפקין

תנינא הבא אפקדש שבא. לוקה משום דלא הוה ללו הנימק לעשה לפי שקדמו עשה ללאו וא"ת דלמא שאני התם דאיכא תרי לאוי ולא יעמאו מחנייהם ויולא יעמאו מקדיש ולא אמי חד עשה ועקר תרי לאוין דהכי משנינן בתמורה (דף ד' ושם) גבי המר ימיר דמשום הכי לא הוה ללו הנימק לעשה משום דאיכא תרי לאוין ולא עקר חד עשה תרי לאוין וי"ל דלא דמי דשאי התם דתרי לאוין סמוכין להדדי לא יתלפנו ולא ימיר אותם אבל הכא דאינן סמוכים אי תיתא דלא קדמו עשה הוה יתקן וכו' אם כהן הוא לוקה ואינו מחזיר. וליכא למימר * דלמי עשה דמי לא תעשה וכו' ועשה שאינו שוה בכל דהא אי אמרה לא צניעה ליה ליכא עשה כלל: ב"ל ישו בעמוד והחזר קאי. פירש בקונטרס דקאי אלף ויכל לשלחה כל ימיו עולא שלף יהא כל ימיו וכפי עשרה יומתין (קדושין דף ע"ג.) פירש דקאי אלו תהיה לאשה לדלעיל דהכי קאמר תהיה לאשה כל ימיו כלומר שלף ימיו הוא עלו תהיה לאשה בעמוד והחזר:

הניחא צמאן דתני בבבלי ולא בבבלי. פירש בקונטרס דקאי לשינוי דרנא דכל ימיו בעמוד והחזר ויש לו תקנה בהחזרה שאין מנטל העשה אלף אם כן הדירה דלא אינו יכול לומר דתיין אשכנז אלף למאן דתני קיימו (ל' מלי איכא למימר כבולי שמתמחה פירש הקונטרס דקיימו היינו כשמוהירין אותו ב"ד לקיים העשה הוא מקיימו וקשה דאם כן מלי פריך דלמאן דלמיר קיימו ולא קיימו אינו כל ימיו בעמוד והחזר הא שפיר משכתה לה דהוי בעמוד והחזר כל כמה דלא בא לב"ד לך נראה דלא מיקרי קיימו אלף

בכל וחומר אי כמה מצינו איכא למיפקר רע שכן לא עשה מעשה אלא אמר רבא אתא רבין א"ר יוחנן כל ימיו בעמוד והחזר א"ל רב פפא רבא והא לא דמי לאויה (ל' ללאו דחסימה) א"ל משום דכתב ביה רחמנא עשה יתירא מגרע גרע אי הכי לאו שניתק לעשה נמי לימא משום דכתב ביה רחמנא עשה יתירא מגרע גרע א"ל הוה לנתוקי לאו הוא דאיתא הניחא למאן דאמר (ל' ביטולו ולא ביטולו אלא למאן דאמר קיימו ולא קיימו מאי איכא למיפקר מדי

החזר קאמר והכי קאמר ר' יוחנן לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו הא לא דמי לאויה ללאו דחסימה שאין בו עשה והוא סמוך לפרשת מלקות (ל' מיגרע גרע. בתמיהה: ההוא לנתוקי לאויה אפ"ה. עשה שאינו מתקיים אלף לאחר עברת הללו למת את הללו מעונש מלקות הוא בא: הניחא למאן דתני בעלו ולא בעלו אלף למאן דתני קיימו ולא קיימו מאי איכא למימר. הא דלמרת כל ימיו בעמוד והחזר קאי עשיתו לאו שניתק לעשה והחזרת לו וכן לקיים העשה כל ימיו ולדבריהם הא דתניא מחזיר ואינו לוקה לעולם בטל את העשה פטור שהלאו תלוי בביטול העשה ואינו נגמר עד שיבטל את העשה בדידים ביטול עולם שלא יוכל להתקיים עוד איכא למימר כל ימיו יש לו תקנה בחזרה שאין מנטל את העשה אלף א"כ מדירה שלא התנה ממנו נדר שאין לו הפרה כלקמן אלף למאן דתני קיים את העשה פטור לא קיימו חייב שהעשה מיקוה של לאו הוא וזין הללו תלוי בביטול העשה שבער הלאו נגמר אבל העשה נתן לעקר המלקות ולכשיבא לבית דין או קיים העשה ופטור יולק ליה ליכא למימר כל ימיו בעמוד והחזר קאי כדקאמרת שאם לא יחזירנה מיד כשיבא לב"ד ילקוהו דהא ליכא למימר יקיים לאחר זמן דא"כ לא קיים הכי דמי לעולם הוא יכול לומר אני מקיים:

אמרו לו. אחרים שמעוהו משמו ולא שמעוהו מפיו אמרת דבר זה: אמר להם לא. חזר בו: כשיבא ופנינא. מלינו כמזב לא תעשה שקדמו עשה ומנינן עליה דלוקין ולא קני ליה בקיום העשה: פנינא הכא אל המקדש עמא. קא חשיב ליה בזלו הן הלוקין: משום דקשיא ליה אונס. עברה בצולה דלשכתן ביה לא תעשה שקדמו עשה דמכיר (דכריס כ"ג) ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה ומנינן עליה עשה שקיים את העשה אם יגרשה ויחזרה ופטור אלמא לאו שניתק לעשה חשיב ליה: אם ישראל הוא. שיכול לקיים העשה ויחזרה ממזיר ואינו לוקה: ואם כן הוא. שאסור בגרשה לוקה ואינו מחזיר: ואמאי. אם ישראל לא תרבי יומתן הא לא תעשה שקדמו עשה הוא: אמר עולא. האי לאו שניתק לעשה הוא דלא לאו לנתוקי לאו תתא האי עשה לא הוה מעטרין למכתביה דאי נתחלמו ולומר שישלחה לא יאמר לו תהיה לאשה ונגמר ממוציא שם רע דמכיר ביה נמי ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה: אם אינו ענין. לפני הגירושין ולומר שישלחה תנהו ענין לאחר הגירושין לומר ששם שלחה ויחזרה ותהיה לו לאשה ויפטר מן הללו: ואכפ"י. הא אינטרין למיכתביה וישנו ענין לפניו דאי לא כתביה אונס ממוציא שם רע לא גמר דלמא אמינא מהו למנוציא שם רע דין הוא שיקנסה לנכסה סכן לוקה ומשלם בתחלתו כדמכיר ויפטר אותו ועשו אותו ואמרינן כדמכות (דף טו.) ויפטר לו מלקות: מה אונס שאינו לוקה. כדמלתא אמר רחמנא לו תהיה לאשה מוציא שם רע לא כל שכן: ואם אינו ענין לפניו שהרי בעלמא כמזב כן מנהו ענין למחזיר: מה מוציא שם רע שכתב קידשה ונשאה: ונגמר מיניה. דכי היכי דמוציא שם רע לא לך גירושין א"כ החזיר אונס נמי לא לך: אי כק"ו. מה מוציא שם רע שנתק ומשלם בתחלתו אינו לוקה גירושין אונס לא כל שכן: אלף אמר רבא. הא דתניא כאונס מחזיר ואינו לוקה עמא משום דעל כרחק לאו שניתק לעשה הוא דלמיר קרא (ל' כל ימיו לא הוה ליה למיכתב אלף לא יוכל לשלחה מאי כל ימיו הכי קאמר לא תהא

בשלויה כל ימיו אלף יחזרה ועל העשה אתה העברת הללו: והא לא דמי לאויה. הא דלמיר ר' יוחנן לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו הא לא דמי לאויה ללאו דחסימה שאין בו עשה והוא סמוך לפרשת מלקות (ל' מיגרע גרע. בתמיהה: ההוא לנתוקי לאויה אפ"ה. עשה שאינו מתקיים אלף לאחר עברת הללו למת את הללו מעונש מלקות הוא בא: הניחא למאן דתני בעלו ולא בעלו אלף למאן דתני קיימו ולא קיימו מאי איכא למימר. הא דלמרת כל ימיו בעמוד והחזר קאי עשיתו לאו שניתק לעשה והחזרת לו וכן לקיים העשה כל ימיו ולדבריהם הא דתניא מחזיר ואינו לוקה לעולם בטל את העשה פטור שהלאו תלוי בביטול העשה ואינו נגמר עד שיבטל את העשה בדידים ביטול עולם שלא יוכל להתקיים עוד איכא למימר כל ימיו יש לו תקנה בחזרה שאין מנטל את העשה אלף א"כ מדירה שלא התנה ממנו נדר שאין לו הפרה כלקמן אלף למאן דתני קיים את העשה פטור לא קיימו חייב שהעשה מיקוה של לאו הוא וזין הללו תלוי בביטול העשה שבער הלאו נגמר אבל העשה נתן לעקר המלקות ולכשיבא לבית דין או קיים העשה ופטור יולק ליה ליכא למימר כל ימיו בעמוד והחזר קאי כדקאמרת שאם לא יחזירנה מיד כשיבא לב"ד ילקוהו דהא ליכא למימר יקיים לאחר זמן דא"כ לא קיים הכי דמי לעולם הוא יכול לומר אני מקיים:

בשלויה כל ימיו אלף יחזרה ועל העשה אתה העברת הללו: והא לא דמי לאויה. הא דלמיר ר' יוחנן לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו הא לא דמי לאויה ללאו דחסימה שאין בו עשה והוא סמוך לפרשת מלקות (ל' מיגרע גרע. בתמיהה: ההוא לנתוקי לאויה אפ"ה. עשה שאינו מתקיים אלף לאחר עברת הללו למת את הללו מעונש מלקות הוא בא: הניחא למאן דתני בעלו ולא בעלו אלף למאן דתני קיימו ולא קיימו מאי איכא למימר. הא דלמרת כל ימיו בעמוד והחזר קאי עשיתו לאו שניתק לעשה והחזרת לו וכן לקיים העשה כל ימיו ולדבריהם הא דתניא מחזיר ואינו לוקה לעולם בטל את העשה פטור שהלאו תלוי בביטול העשה ואינו נגמר עד שיבטל את העשה בדידים ביטול עולם שלא יוכל להתקיים עוד איכא למימר כל ימיו יש לו תקנה בחזרה שאין מנטל את העשה אלף א"כ מדירה שלא התנה ממנו נדר שאין לו הפרה כלקמן אלף למאן דתני קיים את העשה פטור לא קיימו חייב שהעשה מיקוה של לאו הוא וזין הללו תלוי בביטול העשה שבער הלאו נגמר אבל העשה נתן לעקר המלקות ולכשיבא לבית דין או קיים העשה ופטור יולק ליה ליכא למימר כל ימיו בעמוד והחזר קאי כדקאמרת שאם לא יחזירנה מיד כשיבא לב"ד ילקוהו דהא ליכא למימר יקיים לאחר זמן דא"כ לא קיים הכי דמי לעולם הוא יכול לומר אני מקיים:

א) גירסת רבנו כל המצוה להיפקר מניחת רש"י וי' רמב"ן ויחזיקו: ב) כ"ה בערך ערך קם אלף נראה לנאיה דרש"י וי' אלף היה את הטרור. וי' רמב"ם כפי' המשנה והחזירו שמתים דאיכא גייהיה אם לא ביטל דרש"י קת מחלל ע"י: